

вимогами до конкурентоспроможності трудових ресурсів і дисбалансами системи професійної підготовки, зокрема кваліфікованих робітників -

Результати такого моніторингу можна використовувати як основу для науково обгрунтованого прогнозу змін на ринку праці й випереджувальної модернізації системи професійного навчання. Поділяючи цей висновок, зазначимо, що тут мають розглядатися не одна, а різні системи професійного навчання (у професійних ліцеях, вищих професійних училищах, центрах професійного навчання, на виробництві, в спеціалізованих центрах служб зайнятості), де дорослі оволодівають іншою професією, вдосконалюються, проходять перенавчання. Кожна із цих систем має свою специфіку, що зумовлюється її метою і завданнями, віковими і психофізіологічними особливостями учнів і слухачів, їхнім попереднім соціальним і професійним досвідом. У зв'язку із цим кожній з них притаманні певні дидактичні особливості.

Маємо визнати, що науковцями НАПН України впродовж понад останніх двох десятиліть створено надзвичайно цінні праці, головний задум яких пов'язаний із широким комплексом проблем професійного розвитку особистості. До них належить монографія академіка І.Зязюна «Філософія педагогічної дії». Розглядаючи свободу особистості у просторі педагогічної дії, розробляючи технології і техніки розвитку особистісної свободи суб'єктів учіння, обґрунтовуючи прогноз поступу освітніх систем, особистісний і професійний онтогенез у контексті андрагогіки, цей видатний український філософ-педагог об'єктивно звертається до синергетичних параметрів педагогіки, зокрема необхідного й випадкового.

На важливості такого підходу наголошують у своїх працях «Нестор польських педагогів» Т. Новацький, а також іноземні члени НАПН України З. Вятровський, С. Квятковський, Г. Беднарчик і Ф. Шльосек. Саме ці аспекти професіоналізму мають глибше досліджувати філософи, психологи, педагоги й економісти в умовах динамічних змін на ринку праці. Цьому сприяє те, що в сучасній українській філософії, психології і педагогії поступово окреслюються актуальні й перспективні аспекти професіоналізму, якщо взяти до уваги фундаментальні праці наукових шкіл академіків С. Максименка, В. Моляко з проблеми творчості, В.Кременя з проблем людиноцентризму і феномену інновації, І.Зязюна - педагогічної майстерності, С. Гончаренка - фундаменталізації освіти.

Досвідом попередніх поколінь і багатьох наших сучасників доведено, що професійне самовизначення і подальше професійне зростання є фундаментом життєвої успішності особистості, зумовлюють її об'єктивну самооцінку. Непрофесіоналізм у секторах економіки, на різних шаблях органів державної влади та управління призводить до величезних економічних втрат, посилює соціальну несправедливість.

Ще один надзвичайно важливий аспект професійного розвитку особистості - це професійна орієнтація. В її структурі дослідники виділяють три основні елементи, технологічні складові, які характеризують її функціональний зміст: професійну інформацію, професійну консультацію і професійний відбір (добір). Науково-методичними основами і засобами, на яких будується профорієнтація, є професіографія і психодіагностика (В. Синявський, Б. Федоришин). Набуває особливого значення критичний аналіз усіх компонентів сучасної системи професійної орієнтації, й оновити, реконструювати, раціоналізувати те, що потрібно,

«Становлення ідентичності фахівця: [монографія] / Г.О. Балт, В.Л. Зливков, С.О. Копилов [та ін.]; За ред. В.О.Зливкова.-К.:Кіровоград:Імекс-ЛТД,2014.-С.77.

Зязюн І. Філософія педагогічної дії / І.Зязюн. - Черкаси: Вид. від ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008.-608 с.

добудувати те, що недооцінено, й проігноровано, необхідне сучасне (професіографічне й психодіагностичне забезпечення), розв'язання цієї актуальної проблеми (за В. Синявським).

Відповідь на питання щодо перспектив особистісного й професійного розвитку людини, на нашу думку, необхідно шукати на усіх шаблях державотворення, органів державної влади та управління розвитком освіти, науки і культури. Водночас розв'язання принципово нових завдань на початку XXI століття неможливе без врахування сучасних тенденцій в особистісно-професійному розвитку людини, викликів і загроз на шляху євроінтеграційного розвитку. Результати досліджень за викладеними вище та іншими напрямками сприятимуть вихованню патріотичних, морально-етичних якостей особистості, формуванню її професійного інтелекту, креативності, критичного мислення лідерських якостей, підприємливості, соціальної відповідальності за результати своєї діяльності. Набуває нових ознак розвиток соціального партнерства, духовні, морально-етичні й соціально-економічні чинники формування особистісних і професійних якостей дорослих для різних секторів економіки нашої держави.

Анотація. Проаналізовано вітчизняні і зарубіжні теорії особистості, викладено положення щодо особистісно-професійного розвитку людини, її професійної самоактуалізації. Розкрито актуальні проблеми формування професіоналізму працівника, професійної орієнтації різних категорій населення.

Ключові слова: особистість, професійний розвиток, професійна самоактуалізація, професіоналізація, професійна орієнтація, ринок праці.

Summary. Ukrainian and foreign theories of a personality have been analyzed, the ideas of professional development and professional self actualization have been presented. The actual problems of forming a worker's professionalism and career counseling of different groups of people have been revealed.

Key words: personality, professional development, professional self actualization, professionalization, career counseling, labour market.

*Лариса Лук'янова,
м. Київ, Україна*

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПЕРСОНАЛ ДЛЯ РОБОТИ З ДОРΟΣЛИМИ: ЗМІСТ ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ

Освіта дорослих в Україні стикається з низкою проблем, ям суттєво гальмують її розвиток. Серед показників, що демонструють недосконалість цієї системи слід назвати такі: лінійний характер набуття знань, який передбачає нарощування компетенцій, що вже є у дорослої людини, а не її постійний розвиток (оновлення) і зміни у відповідності до швидко змінюваних потреб ринку праці, розвитку техніки і технологій; виникнення нового дисбалансу, породженого швидким розгалуженням вищої освіти в Україні - з одного боку збільшується кількість фахівців з вищою освітою, з іншого - не вистаєє потужностей для доведення їх до рівня, необхідного для продуктивної праці; швидке зростання освітніх пропозицій (збільшення провайдерів, різноманітність форм і освітніх пропозицій та ін.) без урахування потреб споживачів цих послуг, що загаломне завжди має позитивні наслідки.

За браком можливості проаналізувати усі проблеми, зупинимось на одній, яка посідає, на нашу думку, важливе місце. Це проблема відсутності професійно підготовленого педаго-

гічного персоналу для роботи з дорослими. Статус педагога дорослих, вважають фахівці, є однією із «забутих ключових проблем», що чекає негайного розв'язання¹⁰. Можна констатувати практично повну відсутність кадрів, спеціально підготовлених для роботи з дорослими, здатних професійно й кваліфіковано здійснювати навчальну, реабілітаційну, організаційну роботу з дорослими¹¹. Натомість доведеним є факт безпосередньої залежності між ступенем ефективності функціонування системи освіти дорослих та підготовкою «добре інформованих, кваліфікованих, виданих своїй справі педагогів для дорослих».

Загалом у світовому просторі підготовка фахівців для сфери освіти дорослих здійснюється достатньо давно, хоча з різним ступенем успішності. Наприклад, Польща має давні традиції й новаторські форми підготовки андрагогів. Так, системна підготовка й підвищення кваліфікації андрагогів розпочалася ще у 1919 р. у центральному Бюро Курсів для дорослих, який з часом було трансформовано в Інститут освіти дорослих. Академічну підготовку андрагогів було започатковано у 1925 р. у Відкритому університеті Польщі. Нині у Польщі андрагогіка вивчається у межах 150-годинного курсу для студентів педагогічних спеціальностей різних напрямів. У Німеччині підготовка персоналу для роботи з дорослими здійснюється в усіх народних університетах.

У сучасному освітньому просторі підготовка таких фахівців перетворюється на одну із провідних форм соціальної активності, важливу сферу діяльності суспільства. Її розвиток визначається сукупністю тенденцій, що склалися, на думку дослідників, наприкінці ХХ - початку ХХІ століть (О. Аніщенко, Н. Білок, С. Вершловський, О. Жижко, С. Змейов, І. Колеснікова, А. МаронД Ничкало, О. Огієнко, Б. Втоокійо¹, М. КПОІМСБ, N. МШЕ; Е. Ноїюп, Я. Зи/атзюп та к). Загалом провідні тенденції, що обумовлюють значення проблеми підготовки педагогічного персоналу для роботи з дорослими, можна умовно об'єднати у дві групи. Перша група тенденцій пов'язана із соціально-економічними змінами. Зокрема:

1) Перспективність і затребуваність освіти дорослих на сучасному етапі розвитку суспільства. Цій підсистемі національної системи освіти притаманні дві головні риси: вона охоплює найбільшу кількість суб'єктів навчального процесу; має один із найбільш високих ступенів мобільності. Так, за оцінками експертів Організації економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР), з урахуванням демографічної ситуації у розвинених країнах до 2050 р. переважна більшість освітніх практик у формальній системі освіти та за її межами буде пов'язана з дорослим населенням (понад 600 млн. осіб).

2) Швидка зміна вимог до професійної освіти, в межах якої формуються технологічні (предметні) і концептуальні (інноваційні) знання. Підвищення продуктивності праці вимагає постійної оновленості й удосконалення системи знань і навичок, а відповідно пролонгованої перепідготовки й підвищення кваліфікації фахівців.

3) Впровадження соціально-економічних, політичних реформ, ефективність їх реалізації вимагає принципово по-новому (за змістом і характером) перенавчити не менш як 25% дорослого, працездатного населення.

4) Підвищення якості трудового потенціалу, створення умов для надання «другого шансу» тим, хто давно здобув професійну освіту, також актуалізують вплив освіти дорослих на світову економіку.

Друга група тенденцій у більшому ступені спрямована на вищу освіту:

1. Гуманітаризація освітнього простору, збільшення наукових і навчальних дисциплін, орієнтованих на проблеми людини, сім'ї, суспільства.

2. Орієнтація більшості країн на перехід від елітарної до якісної освіти, орієнтованої на усі вікові групи населення.

3. Поглиблення міжнародного співробітництва у сфері освіти дорослих.

Слід наголосити, що актуальність розвитку освіти дорослих, а відтак і підготовки педагогічного персоналу для роботи з різними категоріями дорослого населення в Україні, серед інших обумовлена й такими чинниками: утрудненням адаптації дорослого населення до нових соціально-економічних умов, зниженням рівня зайнятості дорослого населення, збільшенням безробіття, зниженням прибутків на душу населення, втратою кваліфікації та відсутністю відповідних навичок, загрозою зниження рівня доступності для дітей, чії батьки соціально й економічно не адаптовані.

Ще одним важливим аспектом, на думку П. Зага, у розвитку європейської освіти дорослих загалом, та підготовки фахівців у сфері освіти дорослих зокрема, є значне поширення нововведень при збереженні усталених традицій і національної ідентичності країн і регіонів. Внаслідок чого освітній простір стає полікультурним і соціальноорієнтованим як на розвиток окремої особистості, так і на розвиток суспільства загалом, більш відкритим для формування міжнародного світового освітнього середовища¹².

Спробуємо обфунтувати актуальність проблеми підготовки педагогічного персоналу для роботи з різними категоріями дорослих людей. На нашу думку, передусім це пов'язано як із урізноманітненням категорій дорослих (мігранти, інваліди, люди третього віку, безробітні та ін.), так із зростанням загальної кількості дорослих у віці 25-65 років і старше, які беруть участь в освітніх програмах формальної і неформальної освіти.

Отже, виникає природне питання: «дорослі учні» - хто вони? Урахування різних точок зору, дало підстави для висновку про те, що загалом доцільно виокремити три категорії дорослих осіб, які навчаються, і яких з певним правом можна назвати «дорослими учнями» (хоча в Україні цей термін ще не набув усталеності й не завжди сприймається адекватно). По-перше, це *студенти*, які за віковим статусом приналежні до «ранньої дорослості» (від 18 до 35 років). Вчені вбачають у цьому певний парадокс, оскільки за фізичним розвитком, соціальними ролями, політичними правами студенти - це дорослі люди, а за способом життя - діти (фінансово залежать від батьків, не поспішають брати на себе відповідальність за свої дії і вчинки та ін.). Отже, є підстави для внесення суттєвих корективів у їх навчання. Зокрема, доцільно перейти від педагогічної до андрагогічної моделі навчання, коли студент стає повноправним суб'єктом освітнього процесу, самостійно навчаючись під керівництвом викладача.

Другу, особливо важливу категорію дорослих осіб, які навчаються, становлять особи із *педагогічною освітою* - вчителі й викладачі. Психологи давно дійшли висновку, що навчати тих, хто сам професійно займається навчанням інших є достатньо складним процесом. Специфіка навчання фахівців із педосвітою, коли вони у курсовий період самі опиняються у ролі учнів, пов'язана із особливостями професії. Слід зазначити, що найменш дослідженою є контингент викладачів вищих навчальних закладів та науковців, коли вони опиняються у ролі учнів.

Зага П. Реформи університетів Юго-Восточної Європи с учетом Болонского процесса // П. Зага // Высшее образование в Европе. - 2003. - № 3. - С. 33.

1» The Hamburg Declaration. The Agenda for the Future. - Hamburg: UNESCO, 1997. - P. 13.
» Беккер Я. «Евростандарти» германского высшего образования // Высшее образование в России. - 2006. - № 10. - С. 131-140

Третю, найбільшу категорію дорослих учнів, становлять усі чия особи, які за тих чи інших обставин (внутрішніх чи зовнішніх) залучаються до різноманітних програм у межах неформальної освіти. Вони мають різний соціальний і професійний досвід, різну мотивацію до навчання, їм притаманна самостійність, назріла потреба у навчанні, виражена практична спрямованість знань. Оскільки навчання стає дедалі більше не тільки потребою, але й модою або способом життя соціально-вікова палітра учасників цієї категорії є надзвичайно широкою.

Викладач-андрагог - другий суб'єкт навчального процесу дорослих. Аналіз літератури з освіти дорослих свідчить, що проблемі педагогічного персоналу присвячено зовсім мало праць, оскільки значно більше уваги приділено тим, кого навчають. Водночас навчання різних категорій дорослих учнів вимагає урахування їх фізіологічних особливостей, рівня соціально-психологічної зрілості, що пов'язана, з «адекватністю професійних уявлень», індивідуальних особливостей, зокрема в сприйнятті, засвоєнні та опрацюванні інформації тощо.

Отже, постає друге питання. Хто має навчати дорослу людину? Хто це - вчитель, педагог, андрагог, тьютор, фасилітатор? Які знання він повинен мати, яку роль виконувати? Зазвичай педагога для дорослих у зарубіжних джерелах називають «тренером дорослих» (adult trainer) або «викладачем дорослих» (adult educator), тоді як у вітчизняній педагогічній літературі його зазвичай іменують андрагогом. У міжнародних програмних документах з освіти дорослих можна знайти узагальнене визначення цієї категорії працівників - педагогічний персонал/кадри для роботи з дорослими - це фахівці з організації процесу навчання, цілеспрямованого поетапного керівництва і супроводу учнів/слухачів у процесі набуття знань, умінь, навичок; створення простору для самостійної діяльності, допомоги у визначенні їх освітніх потреб; помічники, «поводир» учня у процесі його навчання, використовуючи для цього усі копійливі та ціннісні стосунки у навчальному спілкуванні¹³. Через неоднозначність трактування терміну «андрагог», С. Бабушко пропонує використовувати більш загальний термін «вчитель/педагог дорослих», або «організатор навчання дорослих», що відповідає англійському терміну «adult trainer»¹⁴.

Ролі педагогів, які працюють з дорослими, дослідники визначають так: вчитель (teacher), інструктор (instructor), помічник (helper), фасилітатор (facilitator), консультант (consultant), посередник (broker), збудник змін (change agent), ментор, наставник (mentor)¹⁵. Позиція вчителя-помічника, наставника, фасилітатора - особлива риса освіти дорослих (С. Брукфілд, Д. Бауд, С. Ліб, Н. Міллер, М. Ноулз та ін.), що спонукає вчителів дорослих вийти за рамки ролі, яку вчитель виконує у традиційних умовах класної кімнати і передбачає необхідність ставлення до дорослих як рівноправних суб'єктів навчального процесу (провідна роль у навчанні дорослому учню, оскільки він; є сформованою особистістю, ставить перед собою конкретні цілі навчання, прагне до самостійності,

самореалізації, самоуправління, має професійний і життєвий досвід, знання, вміння й навички, які повинні бути використані в процесі навчання; пране використовувати набуті знання тут і зараз; навчання значною мірою визначається часовими, просторовими, соціальними чинниками, які обмежують або сприяють йому; саме навчання організоване як спільна діяльність на всіх його етапах).

Передусім, педагоги, які працюють із дорослими, надають знання, організовують навчання і заохочують до змін, базуючись на соціальній, політичній, культурній ситуації та пріоритетах, прийнятих у суспільстві, країні, у всьому світі. Вони відкриті для спілкування, відповідають за розвиток особистості та соціальне втручання. Отже, як суб'єкт діяльності та суб'єкт-суб'єктної взаємодії педагог-андрагог повинен мати широкий спектр знань, володіти різноманітними вміннями й навичками, з притаманним високим рівнем професійної компетентності. Так, участь у навчанні дорослих, вважають англійські вчені, означає взаємодію, що базується на демократичних цінностях використання свободи з відповідальністю, на толерантності та солідарності. Педагоги дорослих мають допомагати виявити і цінувати освітній потенціал у різноманітних соціальних практиках¹⁶.

Бел Хукс¹⁷, прихильниця теорії П. Фрейре, дотримується нового погляду на навчання дорослих. Вона наголошує на високих вимогах до педагогів дорослих з точки зору аутентичності (достовірності) та залучення. На її думку, педагог дорослих повинен не тільки надавати інформацію, а й брати участь в інтелектуальному і духовному зростанні студентів. «Щоб вчити з повагою і піклуванням про душі наших студентів дуже важливо забезпечити умови, необхідні для найбільш глибокого й безпосереднього процесу навчання». Це означає, що вчителі дорослих повинні активно сприяти самоактуалізації своїх учнів, заохочувати їх до навчання та створювати можливості для розвитку. На думку С. Ліб, бути ефективним педагогом дорослих (adult educator) - означає, вміння знайти найкращий спосіб навчання дорослих. Андроґіка, зазначає дослідник, є теорією, що містить набір припущень про те, як вчать дорослі. Андроґіка наголошує на доцільності використання таких підходів до навчання, які проблемно-орієнтовані¹⁸, навчання у співпраці, а також на більш рівноправних стосунках між вчителем і учнем¹⁹.

Отже, усвідомлення андрагогом своєї місії - «вести дорослого» до відкритого суспільства - передбачає розвиток відповідної методології його діяльності, основу якої, на думку Б. Вульфсон, становить становить розуміння сутності сучасної ідеї неперервної освіти не як навчання, а як учіння людини протягом усього життя й особливої ролі андрагога у цьому процесі²⁰.

Визначаючи місію педагогів дорослих (adult educators) як допомогу студентам розвивати їх позитивне ставлення до безперервного навчання, набувати навички самокерування /самоспрямування, досягти самореалізації, взявши на себе відповідальність за

¹³ Diaz Diaz C.B. Unapropuesta para fom ar educadores de adultos: Programa deespecialización en educación de adultos // *Revistade Ciencias Humanas - UTP - Pereira- Colombia*, 2000. - P. 56-73.

¹⁴ Бабушко С. Р. Сучасні підходи до підготовки організаторів навчання дорослих на прикладі фахівців туристичної сфери / СР. Бабушко // *Людиознавчі студії: зб.наук. праць Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка* / [Ред. кол. Т. Біленко (гол. рад.) та ін]. - Вип. 27. - Серія «Педагогіка». - Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2013. - С. 46-58.

¹⁵ Boud D., Miller N. Animating Learning: New Conceptions of the Role of the Person Who Works with Learners. In 39-th Annual Adult Education Research Conference Proceedings, compiled by J.C. Kimmel. San Antonio, TX. University of the Incarnate Word, 1998 [Електронний ресурс]. - URL: <http://www.edsteduc.ubc.ca>.

¹⁶ Towards becoming a good adult educator. Recourse Book for Adult Educators: edited by T. Jaeger J. Irons // Project «A Good Adult Educator in Europe»). - №114092 - CP. - 2006. - 64 p. [Електронний ресурс]. - URL: <http://www.laealv/UserFiles/File/publikacijas/LPIA-Agade-A4.pdf>.

¹⁷ Hooks B. TeachingtoTransgress. Educationas the practice of freedom. - London: Routledge, 1994. - 216 p.

¹⁸ Lieb S. Principlesoradultlearning. Phoenix, AZ: Vision-South Mountain Community College, 1991 [Електронний ресурс]. - URL:<http://honolulu.tawaii.edu/intranet/committees/FacDevCom/g>

¹⁹ Вульфсон Б.Л., Малькова З.А. Сравнительная педагогика . учеб. пособ. для университетов, педагогических институтов, институтов повышения квалификации работников образования. - М; Воронеж - МСПИ, 1996. - 256 с.

власне навчання, С.Брукфілд у 1986 р. розробив концепцію фасилітативної діяльності педагогів дорослих. Її провідна ідея ґрунтується на тому, що дорослий учень перебуває у центрі, тоді як сам процес навчання відбувається на андрагогічних засадах. Педагог дорослих забезпечує можливості самостійного навчання через залучення альтернативних способів мислення й діяльності. Завдання андрагога - створити простір, середовище, яке стимулює дорослого учня до самопізнання через мислення і досвід. Хоча ця концепція педагогів дорослих як посередників навчання є відносно новою, вона вже здобула багато прихильників. К.Роджерс¹ також стверджував, що провідною для андрагога є роль фасилітатора. Люди прагнуть навчатися і мають природно внутрішню потребу до навчання, яка зберігається упродовж всього їх життя. Однак, людей не можна вчити прямо, безпосередньо, вчитель має лише фасилітувати навчання.

Водночас, слід зазначити, фахівці, які надають освітні послуги дорослим в Україні, переважно не мають спеціальної андрагогічної підготовки. У кращому разі це викладачі вищих навчальних закладів, як правило, вони мають педагогічну освіту, проте без відповідного професійного спрямування, або практики, які не мають спеціальної педагогічної підготовки. У зв'язку з цим вважаємо за необхідне організувати систематичну перегітовку і підвищення кваліфікації, а також післядипломну освіту для фахівців-андрагогів різних напрямів і рівнів.

Анотація. У статті висвітлено тенденції, які обумовлюють доцільність підготовки педагогічного персоналу для роботи з дорослими, проаналізовано особливості суб'єктів системи освіти дорослих.

Ключові слова: освіта дорослих, дорослий учень, педагогічний персонал, андрагог, фасилітатор.

Summary. The article highlights the trends determining expediency of teaching staff training for the work with adults; the peculiarities of subjects of the adult education system are analyzed.

Key words: adult education, adult learners, teaching staff, andragog, facilitator.

*Мирослава Багринець,
м. Сколе, Україна*

СТВОРЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ЦЕНТРІВ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ (СЦОД) У СКОЛІВСЬКОМУ РАЙОНІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Обмежений доступ сільських жителів Карпатського регіону до освітніх послуг і навчання впродовж життя став головним чинником започаткування проекту по створенню мережі сільських Центрив освіти дорослих (СЦОД), який упродовж 2011-2015 років успішно реалізовується на Сколівщині (Львівська область) за підтримки DW International в Україні.

Успішний старт та позитивні результати діяльності СЦОД у селах Труханів, Тухля (2013), Козьова, Підгородці, БДЮТ (2014) ініціювали створення нових СЦОД в громадах сіл

¹ Brookfield S.D. Understanding and facilitating adult learning. - San Francisco: Jossey-Bass, 1986.

Росохач, Славсько і Синьовидне, відкриття яких заплановано в 2015 році. Створені за принципом формування шкільних освітніх округів, СЦОД охоплюють 16 населених пунктів, що становить 50% території району.

Упродовж 3 років СЦОД реалізовували освітні ініціативи, які дали змогу сільській молоді і дорослим здобути не тільки навички популярних на ринку праці професій, але й отримати робочі місця на підприємствах району. Зокрема, 16 осіб стали кухарями на базах відпочинку району, 6 - приватними підприємцями в сфері туризму, 8 осіб отримали свідоцтва про присвоєння фаху «офіціант» і працевлаштовані в готельно-ресторанних комплексах «Плай», «Червона калина», «Окей».

Упродовж 2011-2014 рр. близько 500 осіб - жителів району стали учасниками освітніх заходів, які організовувались на базі СЦОД, та отримали відповідні знання, вміння та навички за такими напрямками, як основи підприємництва, інформаційні технології, іноземні мови, туризм і готельно-ресторанний бізнес, творча майстерність і народні ремесла.

Особливо успішними стали освітні міні-проекти «Активна жінка» (СЦОД с. Підгородці), «Сільська газета - джерело освіти жителів села Козьова» (СЦОД с. Козьова), «Іноземна для всіх» (СЦОД с. Труханів), «Школа майстерності» (БДЮТ м.Сколе), «Навчання заради благополуччя села» (СЦОД с. Труханів).

Близько 1000 осіб стали глядачами та безпосередніми учасниками Форуму освітніх ініціатив, який був організований у місті Сколе в рамках міжнародних Днів освіти дорослих у 2014 році і став першою презентаційним майданчиком освітніх акцій і заходів СЦОД.

Реалізація проекту по створенню мережі СЦОД в Сколівському районі дозволила налагодити співпрацю з багатьма місцевими партнерами, ініціювати нові цікаві спільні освітні проекти та відкрити простір змін для впровадження інноваційних шляхів вирішення освітніх проблем дорослого населення в районі, підвищення громадської активності, розбудови громадянського суспільства в цілому.

Взірцевим прикладом сприяння освіти дорослих є досвід сільського голови села Труханів, яка, будучи членом районної Координаційної ради по освіті дорослих, зуміла залучити місцеву громаду — незайнятих і безробітних жінок до створення кооперації в сфері сиро-молочної продукції. У 2014 році безробітні жінки, прийнявши участь в ряді майстер-класів по сироварінню, здобули ті навички і вміння, які вже сьогодні дають їм можливість заробляти для своїх родин. Все частіше зростає попит на сирну продукцію місцевих майстринь серед місцевих готельно-відпочинкових комплексів, на майстер-класи в Труханів готовий возити туристів Львівський тур-оператор «Відвідай».

Залучення експертів і зацікавлених сторін (влади, громадськості, бізнесу) дало змогу згенерувати основні цілі та напрямки розвитку освіти дорослих у районі, які лягли в основу Стратегії розвитку освіти дорослих, затвердженої на сесії районної ради в листопаді 2014 р.

По різному склався в кожного випускника курсів свій професійний шлях, але нижче-наведені історії успіху підтверджують той факт, що досвід і знання, отримані на курсах, стали для них новим імпульсом: завдяки освіті люди повірили у можливість самостійно проектувати свій життєвий шлях, здобули успіх і тим самим забезпечили стабільність свого життя.

І. Н. Шегіда, випускниця Сколівської школи-інтернату, навчається у Львівському ВНЗ, знання і вміння, отримані на курсах, дозволяють їй підробляти під час стаціонарного навчання: у вихідні дні має замовлення на додаткове кухарське обслуговування бенкетів і